

Tuinen²⁰enLandschap

Vakblad voor de groenvoorziening | 40^e jaargang | 4 oktober 2018

Kantoortuin

Kalimeris in de nazomerboder

Markante bomen vergroenen Roermond

Verticuteren met Estesia MSC45

Bart Sanders
www.dolmanslandscaping.com

Kantoorplekken tussen dennen en vaste planten

Het snelgroeiende ASML in Veldhoven heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in de buitenruimte. Om aantrekkelijk te blijven voor de duizenden 'knappe koppen' die er werken, maar ook om hoogwaardige kenniswerkers aan te trekken. Dolmans L+P uit Nuenen had de eer om de wensen van ASML te vertalen in een prettige en inspirerende werkomgeving.

Tekst Wendy Venhorst | Beeld Jack Tummers

Het buitenterrein van de hoofdcampus van ASML in Veldhoven ziet er uit als een kwalitatief hoogwaardig stadspark. Volwassen bomen en struiken, uitbundig groeiende grassen en vrolijke vasteplantenborders springen meteen in het oog. Ze vormen een mooi contrast met de grijze gebouwen, die letterlijk en figuurlijk opgaan in de parkachtige omgeving. Hoe anders was dat tien jaar geleden, toen het bedrijventerrein één grote grijze massa was. Bart Sanders, projectleider bij Dolmans L+P Ontwerpers en Adviseurs, laat foto's zien van gebouwen, wegen, parkeerplaatsen en heel veel auto's. „Niet echt een aantrekkelijke omgeving om in de pauze te wandelen of te ontspannen.”

En dat was dan ook precies de opdracht vanuit de toonaangevende chip-machinefabrikant. Ze zochten niet alleen

een oplossing voor de duizenden auto's en fietsen die overall geparkeerd stonden, het buitenterrein moest ook aantrekkelijker en groener worden. Daarnaast waren waterberging en biodiversiteit aandachtspunten.

Een mooie uitdaging voor Dolmans L+P, dat zich richt op het creëren en inrichten van buitenruimten in al zijn vormen. Van parken tot woonwijken en van bedrijfsterrains tot particuliere tuinen. Sanders vertelt dat er eerst helderheid moest komen over de gewenste sfeer en uitstraling van de buitenruimte. Aan de hand van 3D-visualisaties en filmpjes werd tijdens verschillende sessies bepaald wat ASML aanspreekt. Op basis hiervan stelde het ontwerp bureau tien jaar geleden een masterplan op.

Duidelijk was in ieder geval dat er aan de randen van de campus een centrale

parkeervoorziening en stallingen moesten komen voor de duizenden auto's en fietsen. „Ook wilden wij de landelijke sfeer graag terugbrengen op de campus. ASML grenst aan landelijk gebied. Het was daarom een bewuste keuze om aansluiting te zoeken bij de sfeer van De Kempen, met onder meer bossen en grassen. Het ontwerp is een knipoog naar de omgeving.”

Dit resulteerde in de toepassing van pijpenstrootje en smele, en de grove den die jaarrond groen is en bovendien aantrekkelijk is voor vogels als mezen en houtduiven. „Om een bepaalde sfeer neer te zetten, hebben we bewust gekozen voor karakteristieke exemplaren met kromme stammen.” Daarnaast zijn veel gazons en struwelen met *Rhododendron* toegepast, die eveneens het hele jaar door een groen en natuurlijk beeld geven. >

Cortenstaal komt op verschillende plekken terug op de campus. Van de plantranden tot het meubilair, hekwerk en de fietsenstalling. Enerzijds om eenheid in het ontwerp te krijgen, maar ook omdat het warmte uitstraalt en een mooi contrast vormt met de grijze gebouwen en verhardingen. Bovendien zijn er mooie organische vormen mee te maken, is het zeer duurzaam en vraagt het geen onderhoud.

Werknemers van ASML maken intensief gebruik van de nieuwe buitenruimte. Niet alleen om te pauzeren, zodra het weer toelaat, trekken ze ook met hun laptop naar buiten om in de natuurlijke omgeving te werken.

De *Gleditsia triacanthos* is vooral gekozen vanwege de grillige kronen en de mooie herfstkleuren. De duizenden vaste planten zorgen voor de vrolijke noot. Om de campus direct uitstraling te geven, wilde ASML volwassen beplanting. Daarom bezocht het bedrijf samen met Dolmans L+P diverse boomkwekerijen, waar ze de beplanting ter plekke konden uitzoeken.

Meanderende verharding

In het ontwerp zijn de rechte lijnen losgelaten. De verharding vormt een natuurlijk onderdeel van het ontwerp. Tussen de statische gebouwen versterken de meanderende verhardingen het natuurlijke beeld. Zo zijn tussen de beplanting zandkleurige wandelpaden van grintpave (asfalt met blanke bitumen) te vinden. Voor het (zwaardere) verkeer en de nooddiensten zijn vijfhoekige parkstenen toegepast. „Er is duidelijk gekozen voor een afwijkende verharding op het 'rechttoe rechtaan' straatwerk.”

Een ander aandachtspunt was de waterafvoer. ASML bouwt geregeld bij

en daardoor waren bij hevige neerslag de grenzen van de afvoer bereikt. Om de afvoer te vertragen is een deel van het terrein onthard en is een aantal daken omgevormd tot groendak. Om het regenwater goed te kunnen infiltreren is gekozen voor ondiepliggende bergingen, waaronder enkele wadi's. Bovendien is onder de parkstenen een waterbergende fundering van Aquaflow aangebracht. Via de waterpasserende voeg zakt de regen weg naar de waterbergende fundering, waarna het infiltreert in de bodem.

ASML wil voor kenniswerkers een aantrekkelijke werkgever zijn. Het nieuwe ontwerp draagt daar volgens Sanders zeker aan bij. Hij ziet dat werknemers de buitenruimte intensief gebruiken. Niet alleen om er te wandelen of pauzeren, maar ook om er te werken. „Ze zien de buitenruimte als verlengstuk van de werkomgeving.”

Zelf is de projectleider ook tevreden met het resultaat. „Na zeven jaar kunnen we wel zeggen dat de stijl die we hebben gekozen, werkt.” Hij benadrukt daarbij wel dat ook het beheer en onderhoud

van groot belang zijn. „Waar er eerst bij wijze van spreken tien bomen stonden en alleen het gras gemaaid hoefde te worden, ligt er nu een compleet park. De onderhoudsploeg moet dus goed worden aangestuurd.”

Hoewel Dolmans L+P het beheer en onderhoud niet zelf uitvoert, houdt het bedrijf wel een oogje in het zeil. „Wij bewaken het beeld en de kwaliteit; wij zijn de ogen buiten. Zo hebben we deze zomer goed in de gaten gehouden of er voldoende water werd gegeven. Dat doen we vanuit onszelf; het voelt als onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de omgeving aantrekkelijk blijft.”

Sanders voegt daaraan toe dat ze het ook lastig kunnen loslaten. Lachend: „We voelen ons bijna eigenaar van de ruimte. Dat is natuurlijk niet zo, maar ASML gaf ons de ruimte om iets unieks neer te zetten. Niets is standaard, alles is maatwerk. Bovendien is het mooi om te zien wat je aan natuur binnen kunt halen op een bedrijventerrein. Als je weet hoe het was, is het zo'n verademing om hier nu te zijn.” <

Buitenruimte ASML

Oprachtnemer Dolmans L+P Ontwerpers en Adviseurs

Werknemers campus Veldhoven ± 10.000 mensen, 100 nationaliteiten

Oppervlakte totale terrein 26 ha

Oppervlakte daktuin 3.500 m² aangelegd, 10.000 m² in voorbereiding

Aanleg vollegrond

Civiel Groenen Groep

Cultuur W & E van Kasteren en Gustaaf Groenspecialisten

Aanleg daktuin Hollanddak, Gebr. Ament Metaalbewerking en Gustaaf Groenspecialisten

Beheer en onderhoud vollegrond W & E van Kasteren

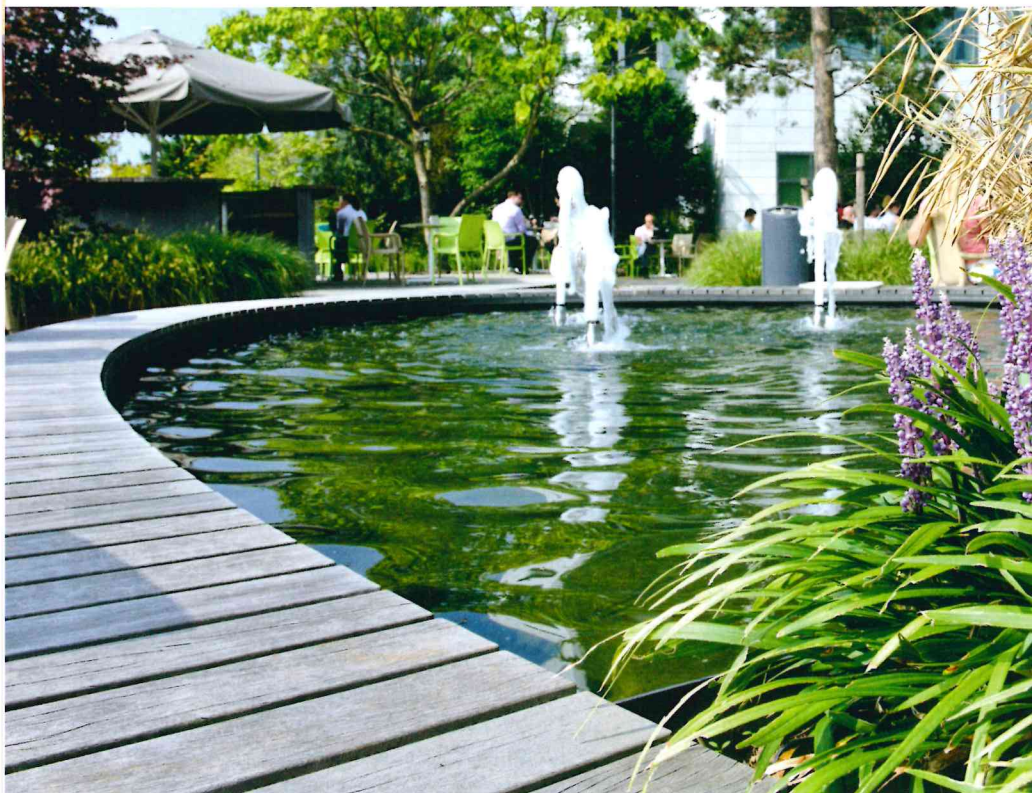
Beheer en onderhoud daktuin Gustaaf Groenspecialisten

Oplevering eerste project eind 2012; laatste deel voorjaar 2018

Beplanting 350 bomen, vooral *Pinus sylvestris* en *Gleditsia triacanthos*, 85 *Taxus*-struiken, 75 meerstammige *Acer rubrum*, 9.500 *Rhododendron* en 55.000 vaste planten en siergrassen.

Capaciteit auto's ± 4.800

Capaciteit fietsen ± 2.000

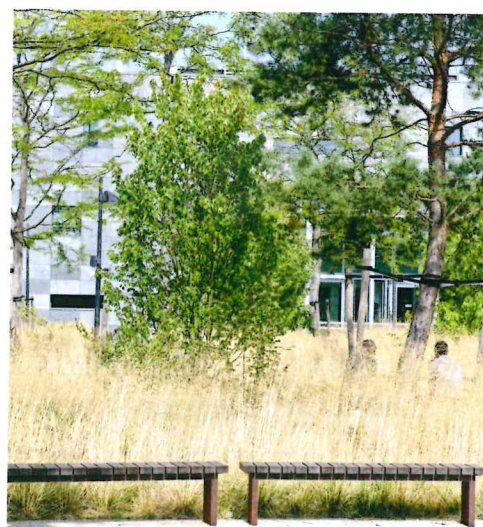
In de 3.500 m² grote daktuin kunnen medewerkers zich even terugtrekken om te pauzeren of rustig te werken. Grote plantenbakken van cortenstaal met grassen, vaste planten en dennenbomen sieren het dak. Het hoge terras, afgeschermd door grote glazen wanden, kijkt uit op de naastgelegen akkers en weilanden.

Op het gehele terrein is, vaak verscholen tussen het groen, een grote variatie aan informele zit- en werkplekken te vinden. Van picknicksets tot baropstellingen. De zitjes bestaan veelal uit duurzame materialen. Zo zijn veel bankjes van gerecyclede petflesdoppen gemaakt.

De parkstenen wegen 210 kg per stuk. Via de waterdoorlatende voeg wordt water opgevangen in een open fundering van Aquaflow. Deze is 35 cm dik en kan 140 l water per m² bergen. In totaal ligt er 7.750 m² aan parktegels, met 4.000 m² aan Aquaflow-fundering.

Om het hele jaar door een aantrekkelijk beeld te houden en aan te sluiten bij de sfeer van De Kempen, de zandstreek waarin Veldhoven ligt, is bewust gekozen voor het gebruik van de grove den en siergrassen.